

Motion till riksdagen 2020/21:2700

av **Leila Ali-Elmi (MP)**

Möjlighet till medborgarskap för grupper som inte kan styrka sin identitet

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att grupper som inte kan styrka sin identitet på grund av omständigheter som de inte kan påverka ska ha samma möjlighet till medborgarskap som andra, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Opåverkbara hinder för att bli svensk medborgare

För de flesta människor som kommer till Sverige som antingen flykting, skyddsbehövande eller genom familjeåterförening är processen för medborgarskap ungefär densamma. I överensstämmelse med lagen om svenskt medborgarskap 11 § kan en invandrare efter att denne ansökt om medborgarskap beviljas medborgarskap om vissa kriterier är uppfyllda.

- Vederbörande måste kunna styrka sin identitet,
- Personen måste ha fyllt 18 år,
- Ha permanent uppehållstillstånd i Sverige,
- Ha hemvist här i Sverige sedan två år för nordiska medborgare, sedan fyra år för den som är statslös eller flykting, sedan fem år för övriga utlänningar,
- Och att man levtt på ett hederligt sätt och antas fortsätta att göra det.

Men det finns också en annan regel i § 12 som säger att en sökande som inte kan styrka sin identitet får naturaliseras (få svenskt medborgarskap) endast om han eller hon sedan minst åtta år har hemvist här i landet och gör sannolikt att den uppgivna identiteten är riktig.

Detta gör att processen för att få svenskt medborgarskap i realiteten ser väldigt annorlunda ut för vissa grupper. För afghaner och somalier tar det åtta år innan de kan ansöka om medborgarskap och utöver det är väntetiderna för att få saken prövad så

långa att en del väntar i ytterligare över ett år eller längre bara för att få ett beslut. I vissa fall har det sammantaget dröjt över 10 år. Anledningen till varför en del grupper får vänta så länge beror på migrationsverkets praxis, att de inte godtar dokumentationshandlingar från vissa länder, bland andra Somalia och Afghanistan. Vad gäller somaliska medborgare godtar Sverige inte somaliska pass som utfärdats eller förlängts efter den 31 januari 1991. Somalia har saknat fungerande myndigheter sedan 1991 vilket är skälet att det inte finns möjlighet för den enskilde att skaffa sig dokumentationshandlingar som är legitima och kan styrka dennes identitet.

För att få ett uppehållstillstånd i Sverige måste man göra det sannolikt att man är den person man utger sig för att vara. Om man på dessa grunder får ett permanent uppehållstillstånd har man i någon mening uppfyllt kravet om styrkt identitet. Hur 3 års väntetid stärker ens identitet kan jag faktiskt inte finna en logisk förklaring till.

Om det väntade språktestet

Vidare har man kommit överens i januariavtalet om att man ska införa ett språktest för att kunna få svenskt medborgarskap. Språktestet kommer således bli det avgörande kriteriet för att få medborgarskap. I ljuset av det är det också orimligt att en del grupper måste vänta åtta år innan de kan göra ett test som de kanske skulle kunna både göra och klara av betydligt tidigare.

Även om mitt parti har ställt sig bakom januariavtalet i sin helhet ställer jag mig tvivlande till språktester. I SvD debatt skriver språkforskare Maria Rydell och Tommaso Milami (<https://www.svd.se/darfor-ar-spraktest-en-dalig-ide>) om varför införandet av språktest kan vara en dålig idé. De lyfter bland annat att dagens testforskning konstaterar att för att ett test ska anses ha god kvalitet är det viktigt att definiera vad det är man ska testa. Man bör även kunna argumentera för hur proven används, vilka konsekvenser de får och om testagaren blir rättvist bedömda. De ställer också frågan hur man definierar vilka språkliga kunskaper som behövs för att vara medborgare och menar sammantaget att det inte går att definiera det och att ett sådant prov saknar validitet, vilket är en grundläggande testkvalitet.

Men trots forskningen så verkar det här förslaget bli en realitet. Jag har djup förståelse för de som anser att det här kan öka incitamenten för att lära sig svenska och därmed förbättra integrationen. Men jag ser också risken för att det här kan innebära att man skiljer människor åt, att det kan medföra en hierarkisk kategorisering av människor och på sikt hämma gemenskapen.

Varför medborgarskapet är så viktigt

Att kunna bli medborgare i det land där man bor har väldigt stor betydelse.

Lagen om svenskt medborgarskap inleds så här:

Medborgarskapets betydelse

1 § Det svenska medborgarskapet är ett rättsligt förhållande mellan medborgaren och staten som medför rättigheter och skyldigheter för båda parter. Medborgarskapet förenar alla medborgare och står för samhörighet med Sverige.

Medborgarskapet representerar det formella medlemskapet i det svenska samhället och är en grund för folkstyrelsen.

Att fullt ut tillhöra Sverige på lika villkor som andra med både dess rättigheter och skyldigheter har förstås väldigt stor betydelse. Det handlar om tillhörighet och förutsättningar för känsla av gemenskap. Konkreta lättnader är bland annat också rätten att få ett svenskt pass och kunna resa utanför Sverige utan att möta problem och administrativa frågor blir betydligt enklare i alla sammanhang. Det ger också rätten att kunna få rösta i riksdag och till EU-parlamentet

I lagen om svenskt medborgarskap står även att varje kommun minst en gång per år ska anordna en ceremoni för nya svenska medborgare för att högtidlighålla deras nya medborgarskap.

Det är en väldigt fin tradition och är för många en viktig markör.

Att processen till svenskt medborgarskap i dagsläget är så lång för grupper som inte kan styrka sin identitet på grund av omständigheter som de inte kan påverka anser jag är mycket problematiskt. De behöver ha samma möjlighet till medborgarskap som andra. Detta vill jag tillkännage för regeringen.

Leila Ali-Elmi (MP)